

Frederic Ros Sallent i Mollet del Vallès

Glòria Arimon Ventura*

Resum

Parlem dels orígens i biografia de Frederic Ros Sallent i fem un retrat del primer quart del segle XX de Mollet del Vallès. Situem el context històric, parlem de la seva tasca a l'Ajuntament de Mollet i fem un balanç de la feina feta en el camp de l'urbanisme, la creació d'una caixa d'estalvis i les anomenades inversions ideològiques.

Paraules clau: Frederic Ros Sallent, Mollet del Vallès, can Mulà, tèxtil, plà-nol, Ateneu

1. Els orígens

El pare de Frederic, Ramon Ros Paredada (1845-1916), provenia d'una família d'antic llinatge de la masia de can Mulà de Gallecs (amb orígens documentats des del 1375) i era el segon major contribuent de Mollet i Gallecs, per ser propietari de moltes hectàrees de terra. A partir de 1896 ja és el primer contribuent i segons les actes de Ple de l'any 1910 ho continua sent. La seva dona, Teresa Sallent Serra, també tenia propietats a Castellar del Vallès. Ramon Ros va ser alcalde de Mollet de 1895 a 1897. Cap el 1870 havia fet construir una torre a Mollet envoltada d'un gran jardí i hort (c/Migdia, 2). Allà neix el seu fill Frederic i Ramon escriu a la biga central de fusta de la torre aquest text: "Avui ha nascut el meu hereu" i la data del naixement: 10 d'abril de 1875.

Figura 1. Torre de can Mulà, de Mollet, on va néixer Frederic Ros Sallent el 1845

2. Retrat de Mollet a principis del segle XX

L'any 1900 Mollet té 2.129 habitants. El 1910 són 2.695 i el 1920, 3.752. Hi ha un nucli central format per l'església, la plaça de Prat de la Riba i els carrers que l'envolten: Barcelona, Gaietà Ventalló, Jaume I, i alguns nuclis de creixement incipient al llarg de les principals vies de comunicació.

Hi ha poques escoles i en condicions miserables; la meitat de la quitxalla

* Filòloga i periodista. garimon2050@gmail.com

Figura 2. Ferrocarril de Vic-Puigcerdà al seu pas per Mollet, primera dècada s. XX. Fotografia: Família Pujol

178

no hi va, i les nenes, menys (Ple 27-12-1908). A Mollet hi passen dos torrents, el Caganell i la riera de Merdans; el Caganell, que ve de Gallecs i desemboca al riu Besòs, passa pel mig de Mollet; tot-hom hi aboca les escombraries i les aigües brutes (14-11-1911) i per tant, és un focus constant d'infeccions. No hi ha ponts per creuar el torrent i la passera del riu Besòs és privada i cal pagar un peatge (*La Voz de Mollet*, 8-8-1909). Les famílies tenen corrals de porcs i altre bestiar davant de casa, un altre focus d'infecció permanent. Els pocs llums que hi ha als carrers són de petroli (els havien posat el 1901), són sis i insuficients. Els carrers estan sense asfaltar, plens de fang, i quan plou es fan impracticables per als cavalls i les persones (3-11-1907). Els carnisers sacrifiquen els animals a casa seva, amb poques garanties sanitàries (4-10-1908). No hi ha aigua potable, es fa servir la dels pocs pous que hi ha, i tampoc no hi ha fonts. Hi ha freqüents malalties infeccioses i per això es decideix aïllar malalts en barraques de fusta (22-8-1909). “Denunciamos que no se per-

mita lavar ropa infectada en el lavadero de Can Lledó” (*El Pueblo*, 2-12-1911). Hi ha queixes per la brutícia de la riera de Merdans (28-5-1911) i es demana que es renti la roba dels malalts en el safareig per a infecciosos (3-9-1911). No hi ha clavegueres o són escasses. Un informe del 18-6-1911 sobre higiene conclou que hi ha “carrers bruts, és urgent fer desaparèixer els pous d'aigües brutes o que les desinfectin i tapin, que es netegin i blanquegin habitacions, que es desinfectin “excusados” i dipòsits de latrines i que es faci a primeres hores del matí”. Prohibeixen vessar aigües a la riera de Merdans i al Besòs (9-6-1912). “Les aigües vessades per Fàbregas, Moretó i Lecante són un perill per a la salut pública” (1-12-1912). I també: “Que les cases amb pous negres, a menys de 30 m del clavegueram s'hi connectin” (29-12-1912).

3. Breu repàs biogràfic

Després del Frederic, neixen el seu germà Pere (1876), Josep (1877), M. Montserrat (1880) i Maria (1882). En Pere es casarà amb Pia Chacon i

tindran tres fills: en Pere, en Frederic i la Teresa, que acabaran vivint tots a Mollet. La M. Montserrat es casarà amb Ramon Costa-Jussà Deu i tindran cinc fills; la Maria espera que el seu germà es casi per fer-se monja (la mare havia mort molt jove) i en Josep romandrà solter i convivint amb la família Ros Sallent a la torre de Mollet.

Ramon Ros l'any 1909 està greument malalt, però ho supera (*La Voz de Mollet*, 8-8-1909). Mor el març de 1916 i el seu fill Frederic el 17 de març compra un nínxol al cementiri de Mollet per enterrar-lo. Per herència, és un dels majors contribuents de Mollet, i ho serà com a mínim fins el 1936. De la mare hereta la finca de can Sallent i aprofita el bosc per fer-hi forns de calç. Per aquest fet li donen un diploma que

durant anys va tenir penjat al seu despatx de la torre de Mollet.

La torre de can Mulà (avui el parc i la Biblioteca) era un edifici de planta baixa, pis i golfes en un terreny de prop de 19.000 m². A la planta baixa, a mà esquerra, hi havia el despatx de Frederic Ros i a l'altra banda, una sala d'estar, amb una ràdio de galena. Més endins, per aquella banda, hi havia el menjador i després la cuina. Les escales ocupaven la part central de l'edifici. A l'altre costat hi havia la masoveria, amb el barri, el celler, l'espai per al bestiar, el garatge... i també la premsa del vi. Al primer pis hi havia totes les habitacions. Al davant de la façana de la casa hi havia un gran dipòsit circular d'aigua. A l'esquerra de la torre, un seient i un altre pou; entre la torre i els carrers Burgos i

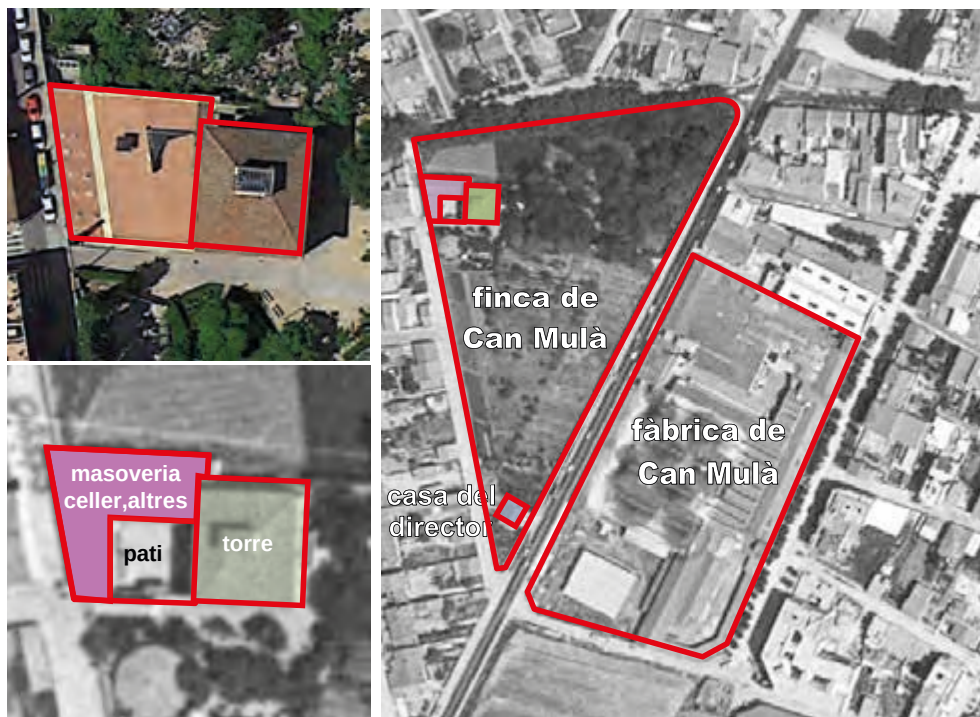

Figura 3. Fotografia aèria de 1967 on es veuen la torre i la fàbrica de Can Mulà. En els terrenys de la torre (avui parc Can Mulà) s'observen els jardins i horts. A l'extrem sud hi ha la casa del director de la fàbrica, Timoteu Parera, que encara existeix. La casa de la família Ros és avui la biblioteca. Si comparem aquesta fotografia amb una d'actual, el perímetre de la biblioteca coincideix amb el de l'antiga torre i les dependències annexes (masoveria, celler i premsa, bestiar...). Tota la superfície que ocupava l'antiga fàbrica és avui l'Illa de Can Mulà. Fotomuntatge: Jordi Bertran

Alsina hi havia un bosquet d'oms i allà van fer una pista de tennis on de vegades es jugaven partits amb directius de la fàbrica. A l'altra banda, al vèrtex entre els carrers Burgos i Alsina hi van fer una casa per al director, el senyor Parera. A partir d'aquí, hi havia una gran extensió d'horta i d'arbres fruiters, fins al camí que venia del c/Burgos on hi havia l'entrada principal.

Frederic aviat destaca per les aportacions en dos àmbits, el primer, el que li pertanyia per naixement, l'agrícola. Innova en nous productes, en la batuda mecànica, escriu, fa conferències, és professor de la càtedra agrícola Pere Grau... En el camp de l'associacionisme agrícola, és membre del Centre Mutual Mollet, de l'Associació de Propietaris rurals del Vallès, de la Cambra Agrícola de Mollet i del Sindicat Agrícola també de Mollet, de la Junta de Defensa de les Aigües del Mogent i del Besòs, de la Unió de Vinyaters, de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre... Relacionat amb el mateix àmbit, l'any 1901 viatja a Itàlia per estudiar nous mètodes per bregar el cànem i importa maquinària nova; funda l'empresa Bregadora del Vallès i passa de produir 30 kg en un dia, a 3.000 kg en una jornada.

El 26 de novembre de 1901 es casa amb Delfina Campañà Margarit. La primera filla és la Josefina (1902), després vénen la Maria (1904), que es casarà amb Emili Campanyà Valldeperas; la Roser (1906), en Ramon (1907), l'hereu, que es casa amb Rosa Costa-Jussà Ros i tenen dos fills, el Frederic i el Ramon; la Teresa (1909), que es farà monja, i en Salvador (1913). El Frederic i la Delfina viuen a la torre de can Mulà, amb els fills i filles. La Josefina és malaltissa i va a les monges de Cluny,

Figura 4. **Frederic Ros Sallent, any 1907**

com les seves germanes Maria, Roser i Teresa, però a diferència d'elles, no es queda interna, sinó que va cada dia a casa seva. A la Delfina no li agrada viure a Mollet i quan l'any 1922 la seva filla Maria es va casar, molt jove, va veure el cel obert i va decidir anar a viure a Barcelona.

Per encarregar-se de l'hort i els camp, van tenir diversos jardineros, però el més recordat és Ramon Negre Pou¹, que l'any 1957 es va traslladar a viure amb la seva dona a la torre² per fer de masover.

El pas a l'àmbit industrial es dona arran de llogar un terreny a dos socis, Arimany i Guinàu, per posar-hi uns telers; el fet de decidir fer el pas del terreny agrícola a l'industrial és important, ja que prefereix arriscar i emprendre nous camins. I a més, fer-ho al seu poble³.

¹ Era militant de la Lliga, com Ros i va ser alcalde de Mollet (18-10-1943/28-06-1952)

² ARIMON (2014). Josep M. Suñé. *Molletà Il·lustre*, pàg. 30. Ajuntament de Mollet del Vallès

³ Vegeu SECURUN (2015) *La fàbrica de Can Mulà en el record de la gent. Mollet del Vallès, 1913-1971*. Notes, volum 30

Amb la guerra, el febrer de 1937, els homes de la família fugen amb la intenció d'arribar a l'Espanya nacional. Són el Frederic, el seu germà Ramon, el gendre (Emili Campanyà) i algun conegut més. Pugen pel Cadí, la Cerdanya, travessen el Segre, enfilen la vall de l'Aransa i arriben a Andorra... però no tots, perquè l'Emili es trenca una cama i demana que els altres continuïn. Més endavant es retroben a França i d'allà passen a Sant Sebastià, on s'estan fins al final de la guerra. Mentrestant, es concentren totes les dones i la canalla al pis del c/Trafalgar de Barcelona. Durant la guerra, el Consell Obrer d'Empresa de Can Mulà havia col·lectivitzat la fàbrica i també la torre i els jardins amb l'objectiu de fer-hi una guarderia per als fills dels treballadors. L'any 1937, l'Ajuntament de Mollet els demana la utilització dels jardins perquè la quitxalla de les escoles hi pugui jugar, però el Consell els comunica que l'espai de què podran disposar serà el que hi ha entre l'antiga pista de tennis i la carretera, "durant el temps que fixem de comú acord i amb les garanties necessàries per desperfectes o destrosses que hi poguessin haver en cas de negligència". Signa la carta Alfons Falguera, del Comitè d'empresa de Can Mulà i secretari general del Sindicat de la Indústria Fabril Tèxtil de Mollet. I es posen d'acord.

Quan acaba la guerra els homes retornen, recuperen la torre i reinicien les activitats a la fàbrica. La família Ros es dona de baixa del padró municipal de Mollet l'any 1945 per anar a viure definitivament a Barcelona. Això sí, cada any venien a la torre a passar l'estiu, fins el 1971. Els néts del Frederic, Ramon i Frederic Ros Costa-Jussà (aquest, delicat de salut), anaven a l'Acadèmia Mollet a repàs; eren els únics que portaven sabates (els altres alumnes anaven amb espadenyes). Els

agradava jugar amb la quitxalla veïna al carrer. Feien d'escolans a l'església i van fer-hi la Primera Comunió. Un altre nét, Joan Campañà, recorda com anaven amb bicicleta.

Frederic Ros, al llarg dels anys, va participar en altres negocis com una fàbrica de nitrat de plata, Vestimenta (una xarxa de botigues de prêt à porter), Paños Margarit, l'Hotel Cortezo de Madrid, Costa Azul a Màlaga... activitats que compaginava amb la fàbrica de Mollet, Ros-Campañà, primer, i ITISA després.

4. Context polític general

Pel que fa al context internacional, hi ha les guerres amb Marroc, origen dels fets de la Setmana Tràgica, l'any 1909. El rector Jaume Fabregat de Mollet veu un grup de veïns reunits a la plaça de l'Ajuntament el 29 de juliol de 1909 i els pregunta: "Encara no heu cremat el convent? Encara no n'heu fet quatre de cadascun de nosaltres?" (*La Voz de Mollet*, 8-8-1909). Set anys després, les conseqüències de la Setmana Tràgica encara cuegen a Mollet, quan Pere Castells Güell, que havia estat escollit regidor electe, l'1 de gener de 1916 no pot prendre'n possessió perquè l'informen que està inhabilitat per la Comissió provincial acusat de participar en els fets de la Setmana Tràgica. Presenta un recurs que es resol favorablement i el 13 de febrer pren possessió del càrrec. La Primera Guerra Mundial esclata el 1914. Per a Espanya, que no hi participa, és un moment en què les empreses se'n beneficien. I si el 1909 Mollet havia estat solidari amb els soldats que anaven a la guerra, a la nova guerra anomenada del Rif (1921-1926), els molletans de nou recapten diners per ajudar els soldats.

Pel que fa a Catalunya, a Mollet,

l'Ajuntament es veu afectat pels canvis de govern, primer de manera positiva, quan el 1914 es crea la Mancomunitat de Catalunya i l'Assemblea de Parlamentaris, i després, el 1923, de manera negativa, pel cop d'estat de Primo de Rivera. Frederic Ros ja no hi era, perquè havia plegat l'any 1917, però recordem que el primer ple municipal que es fa és presidit per la Guàrdia Civil; es defenestra l'antiga Corporació i s'obliga un grup de ciutadans de Mollet nomenats a dit a formar-ne part.

5. La seva tasca a l'Ajuntament de Mollet del Vallès (1905-1917)

5.1 Oposició local

Al llarg dels dotze anys que Frederic Ros va estar a l'Ajuntament, va tenir dues etapes d'oposició forta. La primera, els anys 1905-1906, amb el cap de l'oposició, Narcís Santamaria, que havia estat alcalde fins que Ros el guanya, encapçalant la candidatura de la Lliga. Santamaria representava sectors republicans i liberals, i com a bon coneixedor de la política municipal i del funcionament de l'Ajuntament, discuteix totes i cadascuna de les propostes. En alguns moments, els debats són intensos, agres, durs. En un moment determinat, Santamaria i els seus decideixen absentar-se dels plens; llavors hi ha pau perquè Ros i els seus regidors poden fer sense problema les sessions dels plens.

L'any 1906 sorgeix Solidaritat Catalana (coalició electoral on hi havia la Lliga, carlins, republicans federals i Unió republicana), que el maig d'aquell any organitzen una festa a la pineda de can Mollet a la qual s'adhereixen l'Ajuntament, Unió Republicana, la Societat La Pau i l'Agrupació Catalanista. De l'Ajuntament hi assisteixen l'alcalde Ros, Rota, Ciurans i l'agutzil

Antoni Crusó (president de La Pau), a més de persones conegudes com els germans Moretó i molts altres (PÉREZ, 1998). El 10 de febrer de 1907 Solidaritat Catalana organitza un gran homenatge a Ros, primer amb un míting a la plaça de Prat de la Riba i després amb un àpat (en aquell moment Ros estava suspès del càrrec d'alcalde, tal com expliquem més endavant).

En les properes eleccions locals, l'any 1909, la crispació creix. El context polític i social també. Del març al novembre d'aquell any hem trobat nou pamflets⁴, amb acusacions, rèpliques i contrarèpliques. Alguns són signats i altres anònims. Els actors d'aquest serial són tres grups: Ros i la seva gent, Joan Santamaria⁵, i uns tercers, els anònims, que provoquen tan rebombori que fins i tot el governador civil envia un inspector de policia, Salagaray per esbrinar qui en són els autors. (El Pueblo, 28-10-1911).

L'u de juliol de 1909 Vicenç Pujol Martells, també de la Lliga, succeeix Ros com a alcalde, poques setmanes abans que esclati la Setmana Tràgica i Ros continua a l'Ajuntament de regi-

Figura 5. Invitació de Solidaritat Catalana a l'homenatge a Frederic Ros Sallent, celebrat a Mollet (10-2-1907)

⁴ Col·lecció Martí Pou. Arxiu Històric Municipal de Mollet del Vallès

⁵ Germà de l'exalcalde Narcís Santamaria, membre de l'Agrupació Catalanista juntament amb Salvador Plantada, director de la coral de l'església i dinamitzador de les activitats culturals de la Societat La Pau.

Figures 6 i 7. **Homenatge a Frederic Ros Sallent, plaça Prat de la Riba i dinar (10-2-1907).** Extreptes del diari *Solidaritat Catalana*. Fotògraf: J. Merletti

dor. Santamaria l'acusa de "posar-se als portals dels col·legis electorals per veure qui s'atreveix a votar en contra" (*El Pueblo*, 21-10-1911). "Se entregaban vales para comer un plato de arroz y un café a todos los que votaban por el Sr. Ros" (*El Pueblo*, 18-11-1911).

Durant uns anys hi torna a haver calma política fins que la tardor de 1915 es forma una coalició electo-

ral Solidaritat Molletana, de tendència liberal, amb Joan Moretó Riera al capdavant, amb qui l'Ajuntament tenia nombrosos litigis per permisos d'obres: els acusaven de no pagar rebuts de voreres i clavegueres, de fer obres sense permís... i els Moretó acusaven el Consistori de tracte injust. En aquesta coalició hi ha, entre d'altres, S. Mayol, Ventura, Santamaria, Castells,

Fortuny... A les eleccions de 1916 surten elegits tres d'ells: Moretó, Castells i Ventura. Tornen, com als inicis de Ros, els enfrontaments als plens, les absències i les sessions en segona convocatòria per falta de quòrum. S'arriben a organitzar debats cara a cara entre Ros i Moretó fora de l'Ajuntament, a can Castells i a l'Ateneu.

Dins les files de Solidaritat Molletana, un altre regidor s'enfronta amb força a Ros. És Pere Castells Güell, que en el moment d'assumir el càrrec es troba amb la inhabilitació per ordre del governador civil: el motiu és de caire legal (no haver participat en anteriors comicis electorals, segons el vot obligatori), però al darrera hi ha el fet que se l'acusa d'haver participar en els fets de la Setmana Tràgica. Els que van intentar inhabilitar-lo, diu, el van fer passar per persona de "baixos costums i d'instints criminals, fent-lo passar per revoltós i el van empresonar la setmana de juliol de 1909, cosa que ha perjudicat la seva dignitat i honradesa". Quan es resol el recurs i s'aclareix tot, un mes i mig després, el 13 de febrer Castells pren possessió del càrrec i llegeix còpia d'una carta enviada al bisbe de Barcelona per l'alcalde el 5 de desembre de l'any 1915 (...) Ros explica que "ningú va fer cap artimaña per inhabilitar-lo, que els motius van ser nobles, més que els de la minoria a la qual pertany". En el Ple del 22 de febrer, Castells pregunta: "Què deia aquell ofici que Ros va enviar al bisbe?" i Ros replica que no deia res contra ell sinó contra el capellà. Els enfrontaments Castells-Ros són constants, i un dels motius més recurrents, el del Cafè de Baix del qual Castells era arrendatari i on la Societat La Pau hi tenia la seu, entitat que representava interessos diferents de l'Ateneu.

Ros continua a l'Ajuntament fins a finals de 1917, tot i que amb absències sovintejades.

5.2 Oposició funcional

No van ser gens plàcids per a Frederic Ros els dotze anys dins l'Ajuntament, amb oposició interna i externa potent, i una premsa que no s'estava de dir res. Des del principi que Ros entra a l'Ajuntament, hi ha un enfrontament entre els polítics i el secretari, Josep Alsina.

El 18 d'octubre de 1906 es llegeix al Ple una carta de governador civil on "suspèn de funcions l'alcalde Ros per haver fet fora el secretari". La Corporació acata la decisió, però fa un recurs. El regidor Rota és alcalde accidental fins que el 28 de febrer de 1907 Ros recupera l'alcaldia perquè han guanyat el recurs; el 14 d'abril d'aquell any el Ple declara vacant la plaça de secretari perquè fa dos mesos que Alsina no es presenta a la feina. Durant l'any 1909, entre març i novembre, es distribueixen per Mollet una sèrie de pamflets anònims contra Ros, darrera dels quals s'amaguen el secretari i el veterinari.

L'exalcalde Santamaria acusa Ros d'haver-se "compromès de portar un secretari a l'Ajuntament pagat per ell, però no se sap qui l'havia pagat" (*El Pueblo*, 21-10-1911). Qui s'encarrega de fer de secretari és Enrique Rojas, però el 17 d'octubre de 1913 Rojas mor atropellat a Barcelona quan hi havia anat a fer gestions per a l'Ajuntament ("El secretari va anar de cap a un automòbil per fugir de responsabilitats", *Vallès Nou*, 26-10-1913) i el 21 d'aquell mateix mes es torna a nomenar Josep Alsina. Frederic Ros plega el 1917, però el serial continua: el 9 de març de 1919 es destitueix el secretari del càrrec, i el 6 de juliol de 1923 es llegeix un comunicat en el Ple on el governador civil deixa sense efecte l'acord de març i l'han de readmetre. L'alcalde diu que hi ha un reglament d'empleats de 1919 que és fals, perquè el secretari Rojas va deixar un full amb trossos blancs i algú hi va posar "aprovat"; per tant, decideixen ratificar l'acord de destitució d'Alsina.

El Cafè de Baix

Es trobava a la cantonada del c/Barcelona amb la Pau i arribava fins a les escales que pugen al c/Jaume I; actualment el Forn de S. Vicenç ocupa una part d'aquest terreny, que era propietat de Vicenç Fonolleda Borrell. Allà hi tenia la seu la Societat La Pau, activa des del 1895. S'hi feia programació regular de cinema, ball, teatre, hi havia una coral, es jugava a cartes... i era freqüentat per gent republicana i d'esquerres. Els enfrontaments amb l'Ajuntament eren constants: tenien problemes per fer-hi cinema, els acusaven de joc (que es practicava a tots els cafès de Mollet), de no pagar impostos... fins que "una nit, l'alcalde, el sereno i dos o tres regidors més, sobtadament van entrar al cafè i es va produir un aldarull molt confús que encara no s'ha aclarit: el resultat va ser que el sereno va treure la pistola i va matar l'amo [no era l'amo sinó l'encarregat]. Aquells fets van ser l'inici de la fi del cafè" (VILLANUEVA, 1997). Desconeixem la data dels fets, però devia ser entre els anys 1905 i 1906. Segons dades de la Col·lecció Pou, durant la tardor de 1906 el secretari Alsina intenta arrendar el cafè tancat. Més endavant, Fonolleda demana permís a l'Ajuntament per "elevant una casa al c/Barcelona, número 9, on als baixos hi havia un cafè" (Ple 10-7-1910) i lloga la planta baixa a Pere Castells Güell.

No sabem què passa entremig, però el fet és que l'any 1914 l'Ajuntament decideix comprar el cafè de Baix "per fer-hi una nova Casa de la Vila i

al grandios hort, una plaça i un mercat" (Vallès Nou, 4-10-1914). Fonolleda demana 30.000 pta. per vendre'l i durant els anys 1915 i 1916 es van pagar 14.412,50 pta. (Llibre de Caixa 1915-1916), però aquesta decisió de Ros xoca amb l'oposició, que no ho veu clar i en demana la revocació (Ple 21-3-1916). Ros no hi està d'acord perquè diu que si no es comprava llavors s'hauria de comprar anys més tard, més car.

El governador civil revoca els acords dels plens del 1914 i 1916 i la venda queda anul·lada (12-7-1917), tot i que s'havia escripturat, i l'advocacia de l'Estat els reclama el pagament dels drets reals. Els regidors Ventura i Castells (15-11-1917) diuen que s'han liquidat els drets reals de la compra, que no s'ha saldat per haver-se anul·lat els acords de l'Ajuntament i que la despesa pagada hauria de sortir de les butxaques dels regidors. El Vallès Nou (17-12-1917) escriu: "Que la compra del Cafè de Baix va ser un disbarat? Doncs busquem qui en doni els mateixos quartos i en pau!". Finalment, la publicació *La Defensa* (5-10-1918) informa de la possibilitat que el cafè es reobri i que Ros vol comprar la propietat a Fonolleda per instal·lar-hi telers, cosa que fa per la banda del c/la Pau. A la banda que dóna al c/Barcelona, al número 9, on hi havia hagut el Cafè, l'any 1927 s'hi instal·la el germà de Frederic, Pere Ros, que havia arribat a Mollet procedent de Barcelona el 1914 i havia obert un forn just al davant, al número 12 (VILLANUEVA, 1997).

Què passava amb Alsina? Els secretaris, en aquells temps, tenien molt de poder. Aquest es va aliar amb el veterinari municipal, Josep Camp Pujol i l'octubre de 1905, durant la campanya de les eleccions municipals, van fer pamflets anònims en contra de Ros, a qui acusen de "carlista recalcitrant i inquisitorial".

Durant els anys que Ros és a l'Ajuntament és constant la polèmica per com

es redacten les actes (de fet, sempre ha estat un tema polèmic, perquè o a uns o a d'altres no els agrada com queden reflectides les discussions). Ros proposa (22-2-1916), "que a partir d'ara no es redactin les actes de les sessions com ara, pel gasto de paper sellat" i "faculta el secretari de l'Ajuntament a no dir tot el que surt al Ple". El secretari torna a ser Alsina. De fet, hem constatat que les

186

Figura 8. Pamflet anònim contra Frederic Ros, octubre de 1905. Anotat a mà es diu que els autors són Josep Alsina Bonet i Josep Camp Pujol (Col·lecció Pou, Arxiu Històric Mollet del Vallès)

Figura 9. Notícia de la mort del secretari Rojas a *La Vanguardia* (19-10-1913)

actes dels plens eren molt llargues i en lloc d'un llibre, com anys anteriors, en calien dos o tres. El 7 de març Ros diu que “en vista de les acusacions de la minoria, trenca relacions, i no vol que el llibre d'actes esdevingui un llibre d'escombraries”. Moretó diu que és ell, amb el que fa, qui ho provoca. El 7 de maig de 1920, el regidor Fullerachs demana que el secretari faci les actes amb més fidelitat per evitar que les manifestacions dels regidors no constin íntegres a l'acta. El 10 d'octubre de 1923 es dona compte al Ple que per ordre del governador s'inicia expedient per veure presumptes falsificacions dels llibres d'actes (els regidors anteriors diuen que es van falsificar), en l'època d'Alsina, que havia demanat readmissió, però no el volen. El 22 de novembre l'alcalde informa que han hagut de readmetre'l, per ordre del governador. Pren possessió, fa arqueig de caixa però no signa perquè no se li dona accés a l'arxiu. L'alcalde ho justifica per por que faci desaparèixer papers. El suspèn de sou i feina per 30 dies i fa de secretari Francesc Rosell. Al Ple del 30 de novembre l'alcalde explica que “als llibres d'actes de 1912 hi ha 43 vultos i 44 redactats en lletra diferent dels altres llibres, que el secretari Rojas, el 29-12-1912 saltà del foli 43 al 44 vultos, deixant en blanc 2 pàgines”. Diuen que s'han falsificat les pàgines d'aprovació del Reglament d'empleats i acusen Rojas de falsificar llibres d'actes, reglament d'empleats i cartes pagament, entre 1912 i 1913. Però l'exsecretari ja era mort i no podia parlar.

La relació entre Corporació municipal i secretaris, doncs, no va ser gens

fàcil. De fet, el primer semestre del Llibre d'actes dels plens de l'any 1915 no hi és, i l'any 1919, tampoc.

5.3 Oposició clerical

El rector de Mollet des de l'any 1896 era mossèn Jaume Fabregat. Al principi hi havia bona relació entre Ros i ell (*La Voz de Mollet*, 8-8-1909). El rector fins i tot havia demanat la influència de Ros davant del diputat a Corts Plaja per obtenir una canongia. El setmanari *El Pueblo* parla de “íntima unió entre el capellà i el caic” (27-4-1912). Era habitual que des de la parròquia es demanés la col·laboració de l'Ajuntament per organitzar diferents actes, i la Corporació sempre hi responia positivament. Però l'any 1915 la situació comença a canviar. L'1 de desembre trobem reflectit a l'acta del Ple els primers signes de desavinença. L'Ajuntament acusa Mn. Fabregat de “comportament anòmal” i el gener de 1916, quan el rector con-

vida la Corporació a participar en la processió de la Festa Major d'Hivern i a col·laborar-hi econòmicament, hi ha una gran discussió i decideixen no participar-hi. L'acusen (20-2-1916) de pública i oberta oposició a l'Ajuntament “sent part de campanya electoral, fent reunions a la rectoria amb gent de l'oposició (“dels 3 candidats n'hi ha 2 revoltosos del juliol de 1909”); també diuen que ha presentat denúncies contra persones de l'Ajuntament: “el diumenge va fer un “lunch” a la rectoria i va convidar senyores de famílies d'amics polítics. I més coses delicades que no diu i que els vicaris que han passat saben”. Signa l'informe el regidor Ribas. El setembre d'aquell any es publica al *Vallès Nou* una còpia de la denúncia del rector on exposa que al costat de l'església hi ha un corral de porcs, a can Falguera, propietat “del cacic i soci de la Lliga, Frederic Ros”. Explica que el corral és exterior, que el

Figura 10. Plànol d'ordenació urbana de Mollet, de Domènec Sugrañes (1912)

porquer es permet el luxe de passejar tots els matins els animals “immunds” per la plaça i que alguna vegada han entrat a l'església”, fets que desmenteixen des de la publicació. A finals de gener de 1916 queda vist per a sentència el judici instant pel rector contra l'Ajuntament. Es dona compte en un Ple (5-12-1916) de l'ofici del 25 de novembre anterior en relació amb el procedir del rector, “fent-li algunes prevencions perquè tendeixi a portar més cordialitat en relació amb les autoritats locals”. El 22 de febrer Ros reconeix, al Ple, que ha enviat un ofici al bisbe denunciant l'actitud de Fabregat. Continua l'estira i afluixa la resta de l'any, fins que el 5 de desembre li envien un avís dient-li que “es comporti”. El gener de 1917, després d'una llarga discussió, la Corporació torna a assistir a la processó de la Festa Major d'Hivern, però a la processó de Corpus no hi van.

188

L'any 1920 Frederic Ros ja no és a l'Ajuntament i és alcalde Joan Soler Rigüillo, però sí que hi és el seu germà petit i solter, Josep Ros, que és regidor i membre de la Comissió d'Hisenda des del 5 d'abril de 1922 fins el 2 d'octubre de 1923, data en què ell i la resta de la Corporació són obligats a dimitir pel cop d'estat de Primo de Rivera.

Mn. Jaume Fabregat mor, i el 15 d'octubre l'Ajuntament en ple expressa el seu condol més sentit “per ser tan estimat i haver servit Mollet durant més de vint anys”.

6. Balanç del que va fer a Mollet

6.1 Primer plànol d'ordenació urbana

Mollet era un poble que anava creixent, i més creixeria amb el pas a la indústria. Hi havia terrenys i s'edificava cada vegada més. Tot i que amb l'alcalde Santamaria es va començar a intentar ordenar la urbanització, és, clarament, amb Ros quan es planifica i s'ordena el creixement, però no és un procés fàcil. Al Ple de desembre de 1907 Ros

planteja la urgència de tenir un plànol de Mollet i l'encarreguen a l'arquitecte Bonifacio Sanz Bravo, de Martorelles. Al Ple de l'u d'abril de 1909 el regidor de l'oposició, Santamaria, pregunta pel plànol i Ros diu que l'està fent l'arquitecte municipal. Quatre anys més tard (Ple 30-4-1911), Sanz ofereix el plànol a l'Ajuntament per 2.000 pta., amb el compromís d'incorporar-hi les novetats, però no l'accepten “per car i deficient”. El cert és que Ros havia descobert un arquitecte millor i no el volia deixar escapar: Domènec Sugrañes, deixeble de Gaudí, que s'havia compromès a elaborar un “Plano general de Reforma y Ensanche de Mollet del Vallés”. A la sessió del 31 de març de 1911, l'alcalde explica “que l'arquitecte Domenec Sugrañes es compromet a fer el plànol general i topogràfic, amb estudis de basats i traçat per perfils per cada carrer actual i el que es projecti en el futur, que haurà de lliurar el 31 de desembre”. Llavors l'arquitecte Sanz interposa un plet contra l'Ajuntament (Ple 30-4-1911) i la Corporació abona a Ros 550 pessetes pagades per l'adquisició del plànol que es tracta de completar i 950 pessetes pels litigis amb Bonifacio Sanz i saldar així el plet que aquest havia interposat contra l'Ajuntament.

Finalment, a la sessió de l'últim dia de l'any es presenta el plànol de Sugrañes, que fixa les directrius de creixement de Mollet per als següents anys (VENTURA, 1991) amb uns plantejaments valents i avançats per al seu temps. Els principals trets són: traçats de carrers que comuniquen els eixos nord-sud i est-oest, vies de ronda, avingudes amples, rotondes i arbrat. Segons els manaments de despeses a justificar, se li varen pagar 3.000 pessetes i en tot el procés, des de l'Ajuntament es va exercir un estricte control dels permisos d'obres.

Paral·lel a això, Ros, com a propietari de moltes terres, va utilitzar un

Figura 11. Document d'emprestit de l'Ajuntament de Mollet a favor de Frederic Ros Sallent (1-10-1911)

mecanisme jurídic, els censos, que permetia que persones que mai haurien pogut comprar un terreny per edificar-hi una casa, hi poguessin accedir mitjançant un lloguer que els permetia edificar-hi a canvi de pagar anualment una quantitat de diners (es redimia al cap de 60 anys a un 4%).

6.2 Criteris econòmics

Amb Ros es comença a planificar la despesa, es pressuposta en funció de les necessitats i no del que es recapta i es comencen a demanar crèdits. Un canvi important en aquells temps, acostumats a fer només el que permetien els escanyolits pressupostos. "Tot el meu interès era no gravar els impostos en cap concepte i administrar amb un pressupost summament reduït", escrivia Santamaria (*El Pueblo*, 4-11-1911). El pressupost municipal es duplica en 7 anys: passa de 35.000 pta. l'any 1908 a 60.000 l'any 1915. El 8 de setembre de 1907, per exemple, el Ple té clar que calen aigües potables però falten diners, per això Ros

proposa demanar un crèdit. Ros també proposa (17-7-1910) demanar un préstec per fer obres pendents, com l'ampliació de l'escorxador, la construcció d'un safareig públic, posar dues palanques (passarel·les) al torrent, fer vorades, millores a les escoles, demanar la instal·lació del telèfon, etc. L'11 de desembre d'aquell any es parla del problema de la llum, insuficient per il·luminar els carrers i Ros proposa ampliar el crèdit que tenen concedit. Ahora, també pretén apujar els impostos i taxes, però els veïns no estan disposats a pagar. En un Ple (24-7-1908), Ros lamenta el fracàs de la portada d'aigües potables "a causa de la incomprendible indiferència amb què ha estat acollit pels veïns, que hauria permès fonts públiques i facilitar el reg de carrers i places". En un altre Ple (6-12-1908) discuteixen sobre la taxa pels canalons i Ros ho justifica dient que és per atendre necessitats d'urbanització i millores a la via pública. El 17 de setembre de 1911 acorda que els propietaris de les cases que tenen vorada, es facin la vorera ells mateixos. En un Ple (22-7-1913) es diu que "cal reformar les voreres de Jaume I per fer-les més amples, i que els veïns en pagaran una part". O, davant les queixes del cost de l'aigua, Ros (5-12-1916) recorda l'estat higiènic de Mollet del 1906 i com havia canviat en 10 anys. Un problema afegit són les expropiacions que de vegades calia fer i, en conseqüència, pagar les indemnitzacions.

Des de l'any 1905 hi ha constància que l'Ajuntament emetia deute, que compraven persones amb recursos econòmics. Un mes abans de deixar de ser alcalde Narcís Santamaria (18-10-1905) cobra 165,57 pessetes corresponents a cupons. L'any 1911 Frederic Ros compra 10.000 pta., que es paguen a un interès del 5%. No és l'únic ni el que en compra més. Entre altres compradors hi ha gent com les germa-

nes Boix, Concepció Xufré i Francisco Monserdà. Uns anys més tard, el 10 de juliol de 1917 Frederic Ros cobra 2.250 pta. d'emprèstits municipals i el 29 de gener de 1919 cobra 425 pessetes més que corresponen a 68 cupons. I si en algun moment feien falta més diners, Ros també "exercia" de caixer: el 9 de gener de 1924, (ja no era a l'Ajuntament), davant la falta d'edificis escolars, ofereix vendre'ls el local de l'Ateneu per 110.000 pta. a pagar en terminis i a un 5% d'interès.

Un altre fet important en aquell període va ser la fundació de la primera caixa d'estalvis de Mollet, a instàncies de Frederic Ros. Explica un altre Frederic Ros, el Chacon (ROS, F. 1990) que el 6 de gener de 1911 es van reunir una cinquantena de persones de diferents classes socials presidides per l'alcalde Francesc Coll, "que donà la paraula a Frederic Ros per explicar la conveniència d'establir una caixa d'estalvis." Es va inaugurar el 20 d'agost de 1911, amb l'assistència de l'amic de Ros i diputat, Bonaventura Plaja, de la Lliga. Tots els infants nascuts aquell any van tenir una llibreta amb una pesseta, a la qual se n'afegí una altra del diputat. El president de la Caixa era Lluís Duran i el tresorer Frederic Ros Sallent.

6.3 Modernització del Mollet rural

Recordem el panorama del Mollet d'inicis de segle, quan Ros entra a l'Ajuntament. Durant la primera dècada treballen i negocien per aconseguir millores higièniques, de serveis, d'educació i cultura. No és fàcil. Tal com queda reflectit als plens, els intents de dotar els carrers de Mollet de llum, i que funcioni correctament, les negociacions per tenir aigua potable... són llargues i complexes. A partir de 1910, els canvis es comencen a visualitzar. El 1911 és un any clau, que segurament recull el fruit de la feina de la dècada anterior. Hi ha electricitat i els fanals funcionen. El poble dis-

posa de telèfon i també aconsegueixen tenir aigua potable. Es té un escorxador nou en un terreny de les Pruneres comprat a Antoni Argila on s'aconsegueix matar el bestiar amb condicions higièniques garantides, malgrat l'oposició dels carnisers locals, pels impostos. Però hi ha moltes crítiques: el telèfon no tot-hom el pot fer servir (Plens 4-11-1916 i 2-5-1916), es privatitza la bàscula (que donava beneficis), i les aigües públiques, que es valoren a preu de cost després s'adjudiquen a Moretó (Vallès Nou 17-12-1916). El 30-7-1912 s'acorda cobrir el torrent; fins llavors s'hi havien fet neteges i s'hi havien construït palanques, però és el primer cop que es fa aquest plantejament (de fet, no s'arriba a fer fins el 1939, després de la guerra, un projecte que ja havia plantejat l'Ajuntament republicà).

La millora de les escoles és un altre tema de preocupació permanent: ja el 9 de gener de 1910 Ros va a Madrid dins la Comissió Catalanoblear a entrevistar-se amb el ministre d'Instrucció Pública per demanar més pressupost per a les escoles. Davant la falta d'espai, es busquen nous terrenys i locals, es fan plànols, demanen subvencions, es queixen de la manca de material, sobretot a les de nenes... Aquest és el panorama que pinta *El Pueblo* (11-5-1912): "Mollet té més de 2.500 habitants i només un mestre i una mestra, i n'hi correspondrien quatre; hi ha més mestres, sí, però nomenats a dit; s'ensenya en un convent de monges franceses, amb retribució indirecta per als nens de menys de 7 anys (...) mentre que la Llei no autoritza els ajuntaments a subvencionar escoles privades mentre no tingui cobert el nombre de mestres oficials", i l'escola de nenes està quasi abandonada. Una proposta curiosa de Ros: l'onze de juliol de 1914 proposa que durant les vacances escolars, les escoles obrin per acollir nens per fer gimnàstica sueca. Aquell mateix,

Figura 12. Edifici de l'Ateneu, inaugurat el 21-6-1902, construït en terrenys de la família Ros. Fotografia cedida per Joaquim García.

191

s'acusa Ros "de portar molts forasters al poble, que s'està convertint en una Babel" (Vallès Nou, 25-1-194).

6.4 Inversions ideològiques

Frederic Ros era propietari de nombroses terres i en molts moments cedeix terrenys a l'Ajuntament a canvi de contrapartides. En altres ocasions, dona terrenys per construir-hi entitats o escoles.

A les actes dels Plens trobem exemples de cessions de terrenys a canvi de compensacions, com quan es fa la bàscula: el Ple del 28 de març de 1914 accepta un tros de terreny propietat del seu pare als Quatre Cantons per instal·lar la nova bàscula. A canvi, Ros demana que l'Ajuntament "no els cobri cap pesada i si un dia l'Ajuntament canviés de parer, l'Ajuntament hauria d'emportar-se la bàscula i ell es quedaria el terreny". Un altre exemple és quan l'Ajuntament es planteja canviar el traçat de la carretera a Sta. Perpètua per eliminar una volta.

Al Ple del 8 de febrer de 1925 Ros cedeix una faixa de terreny de 1.332 m² al c/Sta. Perpètua, entre els carrers Montcada i Alsina, per alinear i canviar aquest traçat. A canvi, demana que l'Ajuntament "reconstrueixi la paret fins a la bàscula, que faci 1,5 m sobre la vorera que també construirà l'Ajuntament i ell podrà edificar i carregar com vulgui (pagant la part que li toqui)". Demana també: "canalitzar l'aigua de Can Lledó des del punt on deixa la terra de can Ventalló fins a les terres d'ell. Replantar els arbres fruiters que s'hauran tallat i indemnitzar-lo. Franquícia d'impostos o arbitris per millores a les finques urbanes o rústiques l·lindants amb els carrers Sta. Perpètua i Montcada, a més de franquícia dels drets d'edificació que podrien correspondre-li per construccions que es fessin, de la qual segrega la faixa de terra que dona". Finalment, demana que paguin la feina de trasplantar els arbres al Negre.

Frederic Ros Sallent va donar una sèrie de terrenys per edificar-hi diferents edificis. Va impulsar la creació de l'Ateneu en un terreny seu, del qual conservà la propietat, a través del pagament de censos. Era un edifici modernista dissenyat per l'arquitecte Duran i Calvet, que s'inicià el 1900 i s'inaugurà el 21 de juny de 1902 amb l'objectiu de fomentar la ciència i la cultura. Tenia un cafè, amb taules i billars, i es va anat ampliant amb una biblioteca i una gran sala per fer-hi teatre, cinema, conferències i espectacles inaugurada el 1906. L'Ateneu era la seu de la Lliga Regionalista, el partit de Ros, un partit catalanista, conservador i monàrquic; també era la seu del Sindicat Agrícola. Des de la Societat Anònima Ateneu s'impulsaven actes i conferències d'acord amb la seva ideologia. Per fer-nos una idea dels forts debats que s'hi feien, reproduïm un fragment d'una carta de Joan Ambròs i Lloreda a Teresa Ros Chacon (6-11-1971), on explica que l'any 1930 un frare va fer una conferència a l'Ateneu, i un xicot del públic va demanar la paraula per contradir el que deia; es va organitzar una discussió forta, la Guàrdia Civil es volia emportar el xicot a la caserna, en Costafreda, president de la Societat Recreativa Ateneu i alhora cap de l'oficina de la fàbrica de Can Mulà, defensava el frare i l'alcalde, i es va organitzar una bona batussa. Amb motiu d'això, molts joves es van donar de baixa de l'Ateneu. Explica Ambròs: "Vaig continuar essent soci de l'Ateneu, si més no per arrancar de les mans de la gent de la taula del *Soborno* la direcció i encaminament de la Societat. (Aquest nom de *Soborno* era el títol d'una pel·lícula de la nostra infància)⁶; així anomenàvem aquella taula de cafè on es reunien el Joanet de ca la Fonta, el Sidro sabater, el Blasi esparter, el Torras, el Costafre-

da, el Pepet Ros i uns quants altres que remenaven les cireres de l'Ateneu). I a fe que, a la fi, els vàrem arrencar la Societat de les mans, però la varen deixar anar quan gairebé era ja morta". (CORBALÁN i GARCIA-MORENO, 2002)

Ros era un home de profundes conviccions religioses. No és estrany, doncs, que volgués donar impuls a projectes que reforçaven aquesta opció. D'una banda, va cedir un terreny davant del torrent Caganell perquè s'hi fes una escola de monges. L'absentisme escolar era un problema. Al Ple de 27 de desembre de 1908 acordaren donar un premi als pares que els fills no fessin més de tres faltes a l'escola. Per llei, l'ensenyament graduat era gratuït i davant la falta d'espai van decidir que els pàrvuls anessin a les monges, que llavors eren les Germanes franceses de Sant Josep de Cluny, però el regidor de l'oposició, Santamaria, no hi està d'acord, perquè és una escola religiosa i a més, ell defensa que l'ensenyament gratuït inclogui les nenes. L'any 1912 l'Ajuntament pagava a les monges 150 pessetes trimestrals per l'ensenyament dels pàrvuls. Al Ple de l'u de gener de 1916 Moretó qüestiona el contingut del que ensenyen i una quinzena més tard, el 16 de gener, proposa que es revoqui l'acord per subvencionar l'escolarització dels nens de 4 a 7 anys que van a les monges, però Ros no hi està d'acord. El tema porta cua, perquè Moretó hi torna a insistir al Ple del 23, i al del 30 de gener força una votació sobre el tema: a favor de revocar l'acord voten Manils, Ventura i ell mateix. En contra, els altres dos regidors, Ros i Camp, més l'alcalde Josep Ribas i acorden continuar parlant del tema a la sessió següent. Ros afirma que es pot revocar la subvenció "davant de tot el poble i a toc de campana" però llavors Moretó diu que el recurs està en marxa i no s'hi pot fer res. Fi-

⁶ Es va projectar a Mollet el 1916

Figura 13. Torre de can Mulà, poc després que els germans Frederic i Ramon Ros Costa-Jussà la donessin a l'Ajuntament (carta del 25-8-1970 i acceptació del Ple l'1-9-1970). L'any 1990 s'inaugurà la biblioteca, amb el nom de Biblioteca Can Mulà.

nalment, l'u d'agost es llegeix un ofici del governador civil on desestima el recurs interposat per Ribas i altres veïns sobre l'anul·lació de la subvenció a les monges, però ja tant hi feia: uns mesos abans el col·legi havia tancat portes.

Un altre terreny que Ros destina a usos socials és el que es coneixerà més endavant com a Centre Parroquial, entre la rambla de Fiveller i el carrer de la Pau, amb finalitats culturals i recreatives. El 31 de març de 1936 es constitueix la societat mercantil Cultura Vallesana SA, amb 30.000 pta. i un solar, amb la finalitat inicial de constituir escoles de catecisme parroquial. Anys abans, es practicaven activitats esportives allà. L'any 1939 Ros dóna els terrenys al Bisbat de Barcelona. En aquell espai es van fer les misses mentre no es va poder inaugurar la nova església, l'any 1941. Després, s'inicien les activitats de teatre, cinema, excursions, revista *Sembra*, etc. El Bisbat, el gener de 1946, dóna el vistiplau al Reglament del Centre Parroquial, apro-

vat pel Govern Civil de Barcelona (ARIMON, 2006). El 1951, arriba a Mollet mossèn Josep Estevadeordal i Vall-Llobera gràcies a les gestions de Frederic Ros, que es fa càrrec del seu manteniment. Conegut com a “mossèn Esteva”, va fer de capellà de les monges i participà en les activitats del Centre Parroquial. Marxà de Mollet el 1972.

7. Epíleg

El fill gran de Frederic, l'hereu Ramon, el que havia de succeir-lo en els negocis, s'havia casat amb Rosa Costa-Jussà Ros i tenien dos fills, en Frederic (1937) i en Ramon (1940). Però l'any 1956 mor d'accident de trànsit a Barcelona. Tres mesos després, el 18 de maig d'aquell any, mor el seu pare, Frederic Ros Sallent. “Su modestia exquisita dispuso que no se anunciara la hora del entierro y así ha sido conducido a su última morada con la sola compañía de sus familiares y personas más íntimas”, escrivia el corresponçal Josep

Molas a la revista *Vallès* (27-5-1956). És enterrat a l'església del convent carmelita de monges de clausura "del Amor Divino", de Tàrraga on les monges s'encarreguen del culte del santuari de la Verge de Fàtima. La seva filla Teresa feia molts anys que s'havia fet monja i s'estava al convent carmelita de l'Encarnació de Barcelona, però a instàncies del bisbe Tarancón, que volia fer un convent a Tàrraga, el 1954 va ser-hi traslladada juntament amb altres carmelites i el suport econòmic de Frederic Ros, que va finançar part de l'edifici en concepte de la part de l'herència que li tocava a Teresa. Des de Mollet s'organitza un autocar per assistir-hi, amb la presència de conegudes persones com Joan Ventura i mossèn Daniel Monserdà, que porten un saquet amb terra de Mollet i el dipositen damunt del fèretre. Anys després, quan mor la seva dona, és enterrada al seu costat.

Pel que fa a la torre i el jardí, al Pla General d'Ordenació Urbana (17-5-1961), l'Ajuntament de Mollet destina la propietat a zona verda i encarrega al serveis tècnics (2-6-1970) la redacció d'un projecte de parc municipal. Llavors, els germans Frederic i Ramon Ros Costa-Jussà, el 25 d'agost envien una carta a l'Ajuntament on proposen donar els terrenys afectats a condició que l'edifici (1.372 m²) es destini a activitats culturals i que no s'edifiqui al jardí (18.679 m²). A canvi, demanen que l'Ajuntament accepti concedir llicències municipals per edificar en dos espais seus: l'espai entre la prolongació dels carrers Diputació, Burgos i Alsina, i entre els carrers S. Ramon, av. Llibertat, Onze de Setembre i Burgos. Si no es complissin aquests acords i no es concedissin les llicències municipals d'edificació, la donació retornaria als germans Ros. L'Ajuntament accepta la donació (1-9-1970) i el 7 de març de 1975 se signen les escriptures entre l'alcalde Jaurrieta i els hereus. El 14 de juny

de 1975 s'aprova indemnitzar Ramon Negre Pou amb 200.000 pta., per haver hagut de deixar de treballar als terrenys de la finca, en el benentès que serà fins l'1 de setembre de 1976 i amb el compromís de tenir cura de les plantes i l'arbrat. La biblioteca s'inaugura el 1990, amb el nom de Biblioteca Can Mulà en record dels antics propietaris.

Bibliografia

- ARIMON, G. (2006) *El teatre al Centre Parroquial de Mollet del Vallès (1945-1961)*. Mollet del Vallès: Ajuntament de Mollet del Vallès. 226 p.
- CORBALÁN, J i GARCIA-MORENO, C. (2002). *Joan Ambrós Lloreda. Per Catalunya i la llibertat*. Mollet del Vallès: Centre d'Estudis Molletans, 2002, Col·lecció Vicenç Plantada, 7, 526 p.
- PÉREZ, F. (1998). *Obres completes de Vicenç Plantada. Monografies i altres escrits*. Mollet del Vallès: Centre d'Estudis Molletans. Col·lecció Vicenç Plantada, 2, 238 p.
- PLANAS, J. coord. (2007). *Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental. Diccionari biogràfic*. Museu de Granollers. Granollers.
- ROS, F. "Els inicis, fundació i desenvolupament de la Caixa d'Estalvi i Previsió Molletense", *Notes*, 1990, vol. 4, p. 107-115
- VENTURA, J. "Domènec Sugrañes i Gras, arquitecte". *Notes* 1991, vol. 5, p. 87-91
- VILLANUEVA, S. "Frederic Ros i Chacon: un home de cultura" *Notes*, 1997, vol. 11, p. 111-128

Fonts orals

Joan Campañá Ros, Núria i Montserrat Ros Sabaté, Joan Ventura, Mercè i Pere Ros Giralt

Arxius

- Arxiu Històric Municipal de Mollet del Vallès: Actes de Plens 1906-1927, Manaments de pagament 1911-1919, Pressupostos 1908-1915, Llibres de caixa 1905-1917, Contribució territorial 1876-1936, Fitxes cadastre, contribució territorial (1876-1918), Amirallament rústica i urbana 1896-1964, Col·lecció Martí Pou, Col·lecció Suñé, Hemeroteca (*La Defensa*, *Vallès*, *El Vit de Bou*, *El Pueblo*, *Sembra*)
- Arxiu Digital de l'Ajuntament de Granollers (*El Vallès Nou*, *La Veu del Vallès*, *El Demòcrata*).